

Жуковський Є. І.

аспірант кафедри педагогіки

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Формування професійного інтересу у майбутніх учителів фізичної культури до організації самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності

У статті розкрито формування професійного інтересу в майбутніх учителів фізичної культури до організації самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів, обґрунтовано основні методи і шляхи реалізації цього процесу.

Ключові слова: професійний інтерес, студент, навчання, самостійна оздоровча діяльність, підготовка.

Завдання вищих навчальних закладів – здійснювати підготовку конкурентоспроможних фахівців. Це досягається нині шляхом впровадження у навчальний процес сучасних новітніх технологій та засобів навчання, залучення до праці кваліфікованих викладачів.

Під час професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури виникає немало питань, успішне вирішення яких залежить від багатьох педагогічних умов. Однією з таких умов є формування у студентів професійного інтересу до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Мета статті – розкрити вплив стійкої мотивації, стимулювання особистих мотивів студентів до фізкультурно-оздоровчої діяльності, морально-вольових якостей, активізації уваги на формування у майбутніх учителів фізичної культури професійного інтересу до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів.

Педагогічні умови – це відображення відношень педагогічного процесу до тих чинників, завдяки яким він виникає та існує, зокрема до передачі підростаючому поколінню соціального досвіду, необхідності підготовки педагогічних кадрів для цієї мети, розвитку наукових інтересів, що впливають на добір технологій навчання і виховання, його організацію [1].

Поняття «умова» у педагогічній літературі зустрічається часто. Воно має багато значень, але у своєму дослідженні ми спиралися на таке: це необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.

Підготовка нових спеціалістів – це значить навчити їх по-новому бачити і вирішувати проблеми, розуміти перспективи, умови і можливості розвитку тієї чи іншої галузі. Це означає, що будь-який спеціаліст сфери фізичної культури повинен уміти швидко й комплексно оцінювати обставини, прораховувати варіанти рішень.

Треба пам'ятати, що «завтра» студент буде вчити інших. Тому педагогічна діяльність є основною умовою розвитку його педагогічних здібностей. Формування педагогічних умінь є важливим джерелом активності студентів в оволодінні учительською професією.

Одним із завдань нашого дослідження є вивчення основних шляхів формування стійкого інтересу у студентів до самостійних фізкультурно-оздоровчих занять. Як стверджує Н. Крутогорська, для здійснення підготовки школярів до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності майбутній учитель фізичної культури має бути освіченою, всебічно розвиненою людиною, яка веде здоровий спосіб життя, а свої професійні знання, уміння і навички передає дітям на високому рівні [2].

Щоб студент хотів готуватися до професійної діяльності, він повинен визначити основні особисті мотиви, усвідомити необхідність оволодіння професійними знаннями, щоб реалізувати свою програму на практиці, перевірити рівень професійної культури.

Є. А. Захаріна також відмічає, що ефективність оздоровчої роботи зі студентами залежить від педагогічних умов, які сприяють формуванню мотивації у них виконувати фізичні вправи, враховуючи їх інтереси займатися різними видами спорту, спрямованими на підготовку до майбутньої діяльності [3].

Відомо, що будь яка справа вирішується ефективніше, якщо особистість має перед собою якийсь стимул.

Стимул – це те, що викликає зацікавленість у здійсненні чого-небудь; спонукання, причина до здійснення.

О. М. Песіна розробила модель педагогічного стимулювання студентів університету фізичної культури до самостійних занять фізичними вправами, яка включає такі компоненти:

1. мотиваційний (формування мотивації до оздоровчої діяльності);
2. контроль-діагностичний;
3. технологічний (базова рухова підготовка). [4].

Мотивація і стимулювання особистості під час навчання – це вид навчальної діяльності педагога, який впливає на особистість із метою покращення його навчання. Воно буде успішним, якщо у того, хто навчається, є внутрішні мотиви. У педагогіці виділяють дві групи методів стимулювання і мотивації діяльності того, хто навчається: методи формування пізнавальних інтересів у студентів і методи формування обов'язку і відповідальності у навчально-пізнавальній діяльності [5].

Щоб активізувати мотивацію студентів займатися оздоровчими вправами, ми вважаємо, що треба виявити стимули їх особистих мотивів. Це можуть бути додаткові бали на заліку, агітація й пропаганда, зручний розклад занять, хороша матеріальна база, зміцнення здоров'я, педагогічна майстерність викладача, відпочинок, розваги.

І вітчизняні, і зарубіжні вчені одноставно підтримують позицію особистісно зорієнтованого навчання у професійній підготовці. Так, І. Є. Шаталова, провівши дослідження проблеми стимулювання самостійної роботи студентів у галузі фізичної культури, радить при запровадженні педагогічної технології стимулювання самостійної роботи студентів виявити мотиви, інтереси, потребу, стан знань, умінь, навичок студентів організувати й провести самостійне фізичне самовдосконалення.

Самостійна фізкультурно-спортивна діяльність, на думку автора, повинна бути здебільшого індивідуально-орієнтованою [6].

Відповідно, розуміння мети і основних завдань фізкультурно-оздоровчої діяльності підвищує ефективність навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Одним із факторів, який сприяє формуванню у студентів зацікавленого ставлення до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності, є інтерес.

Будь-який інтерес зв'язаний із мотивом. У людини є кілька мотивів займатися фізичною культурою: це принципова і матеріальна орієнтація, рівень зацікавленості у накопиченні спеціальних знань та умінь. Інтерес також тісно зв'язаний із потребою людини [5].

Як вважає М. Кричфалуший, професійний інтерес визначає спрямованість особистості на все, що пов'язане з професією. Інтерес до фізичної культури і спорту, прагнення до удосконалення у своїй справі, схильність до навчання й фізичного виховання підростаючого покоління складають внутрішні умови формування вчителя фізичного виховання [7: 70-71].

Г. З. Лаврін зауважує, що чим менший інтерес, тим більше примусу. Врахування психологічної характеристики студента, його потреб, інтересу, віку, прагнень та вподобання дає можливість педагогу краще підібрати відповідні вправи. А правильно підібрані засоби сприяють покращенню здоров'я студентів, викликають інтерес до фізкультурних занять. Якщо ж вправи підібрані без врахування інтересу молоді, то це може викликати негативні наслідки, тобто зменшення інтересу до самостійних занять фізичними вправами [8: 50].

Однак, на нашу думку, одного інтересу мало для реалізації мети. Для цього треба підібрати засоби і методи для її досягнення, а саме: фізичні вправи, дотримання гігієнічних умов занять, правила використання даних засобів

Всяка справа може бути цікавою, якщо людина розуміє необхідність її. А ще, виховання інтересу не повинно виходити тільки із зовнішньої привабливості, а й повинно розвивати морально-вольові якості. Студент одержує знання в університеті у певній системі, і тому він повинен вивчати з інтересом все, а не тільки те, що цікаво. Для цього йому треба виховати в собі такі морально-вольові якості, як відповідальність, обов'язок, працьовитість, добросовісність, дисциплінованість і т. ін.

За словами Г. В. Рощупкіна, щоб людина була витривалою і могла виконувати будь-яку роботу, вона повинна мобілізувати свою волю й

примусити себе довго виконувати певні фізичні вправи. Витривалість (загальна і спеціальна) залежить від м'язової сили, рухливості суглобів, вміння працювати економно, без перевантаження. Тому виробленню цих якостей допоможуть різні види фізичних вправ, а особливо, на думку автора, біг [9: 98.].

О. В. Петунін зазначає, що воля – це практична сторона свідомості людини. Виховати волю – значить виховати трудолюбиву людину. Тому студент повинен весь час направляти свою увагу на подолання труднощів у досягненні мети, на те, щоб закінчити розпочату справу. Студенти тільки тоді з інтересом будуть вивчати той чи інший предмет, коли у них сформовані уміння та навички самостійної діяльності. Без цього вони не зможуть глибоко оволодіти предметом.

Навчання – це великий труд, і добросовісне відношення до нього заставляє студента проявляти волю. Чітке визначення мети, змісту, завдань, способів роботи, а також відповідний контроль стимулюють перевагу самостійної діяльності студентів і тим самим сприяють вихованню у них волі. Ми згодні з думкою автора, що студенти на фізкультурно-спортивних заняттях не тільки підвищують рівень своєї спортивної майстерності з обраного виду спорту, набувають теоретичного і практичного досвіду на змаганнях із цього виду спорту, а й виховують вольові якості, намагаються самоствердитися та самореалізуватися [10: 68-69.].

Активізація уваги студентів – це теж один із шляхів формування у них зацікавленого ставлення до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів.

Механізм уваги дозволяє людині виділити якусь частину інформації і підсилити ту програму, яка їй потрібна. Наприклад, введений нами спецкурс «Самостійна фізкультурно-оздоровча діяльність школярів» доповнює розділи профілюючого предмета «Теорія і методика фізичного виховання», які пов'язані з формуванням знань, умінь та навичок проведення фізкультурно-оздоровчої роботи. Вивчаючи даний курс, студенти знайомляться з фізичними вправами та методикою їх проведення, набувають умінь та навичок здійснювати контроль стану свого здоров'я, а запропоновані нами комплекси

гімнастичних вправ, домашні завдання з фізичної культури, вправи фізкультпауз також допоможуть студентам краще засвоїти види самостійної оздоровчої роботи, щоб у майбутній професійній діяльності вміти організувати самостійну фізкультурно-оздоровчу діяльність школярів.

Підсилення уваги, розуміння мети й основних завдань оздоровчої роботи допомагають залучити більшу кількість учнів до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Отже, аналіз наукової літератури та наш практичний досвід дають можливість нам сказати, що зацікавлене ставлення майбутніх учителів фізичної культури до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів повинно проходити через увесь навчальний процес студентів шляхом формування у них стійкої мотивації на успішне вирішення поставлених завдань, правильне розуміння мети й основних завдань даної діяльності, активізації уваги до даної проблеми, виховання волі, стимулювання занять фізичними вправами.

Подальші дослідження будуть проведені у напрямку вивчення інших педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Стасенко О. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до позакласної роботи в основній школі [електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/Ped/2009_87/statty/37.pdf.

2. Крутогорська Н. Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до виховної роботи в школі з формування здорового способу життя [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.com.ua/stattya/1997-pidgotovka-majbutnogo-vchitelja-fizichnoyi-kulturi-do-vihovnoyi-roboti-v-shkoli-z-formuvannja-zdorovogo-sposobu-zhittja.html>.

3. Захарина Е. А. Мотивация к физкультурно-оздоровительной деятельности студентов [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009_10/09zeafas.pdf

4. Песина О. Н. Педагогическое стимулирование студентов вузов физической культуры к оздоровительной деятельности: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Уральский государственный университет физической культуры. – Челябинск., 2007. – 25 с.
5. Неверкович С. Д. Педагогика физической культуры: учебник / под. ред. С. Д. Неверковича.- М. : Физическая культура, 2006. – 528 с.
6. Шаталова И. Е. Организационно-педагогические условия стимулирования самостоятельной работы студентов в области физической культуры: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Ставропольский государственный университет.–Ставрополь., 2006. – 24 с.
7. Кричфалуший М. Вчитель фізичної культури: формування особистості / М. В. Кричфалуший. – Луцьк. Волинська обласна друкарня. – 2000. – 346 с.
8. Лаврін Г. З. Передумови ефективної організації самостійної роботи з фізичного виховання студентів / Г. З. Лаврін // Теорія і методика фізичного виховання: Науково-методичний журнал. - № 3 (53). – 2009 – С. 50.
9. Рощупкін Г. В. Фізичне виховання школярів старшого віку / Г. В. Рощупкін. – К. «Здоров'я». – 1976. – 124 с.
10. Петунин О. В. Формирование профессионального мастерства учителя физкультуры : Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. №2114 «Физ. воспитание». / Петунин О.В. – М.: Просвещение, 1980. – 112 с